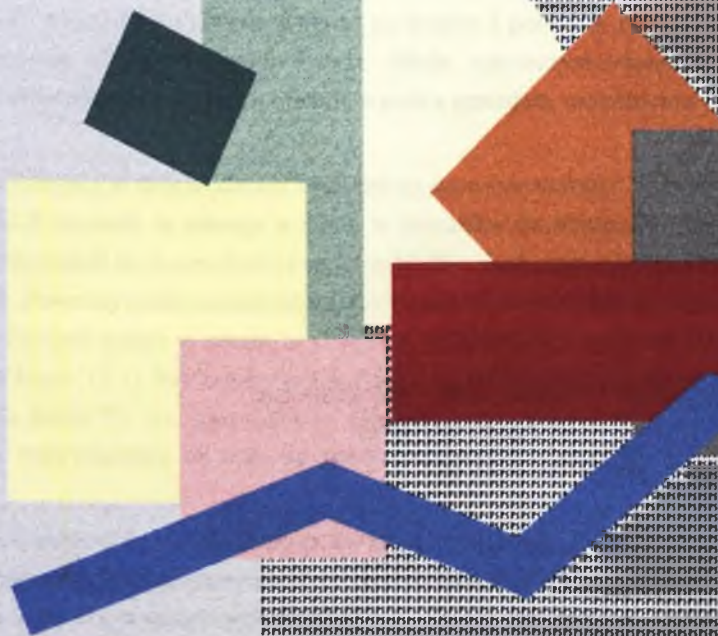

Urząd Statystyczny
w Katowicach

sytuacja społeczna w województwie katowickim

Katowice, kwiecień 1996

***Urząd Statystyczny, ul. Owocowa 3, 40 - 158 Katowice,
tel. (032) 580 - 401 do 6;
fax: (032) 586 - 667***

Oddział Poligraficzny

Format B5 Zam. 55 / 96

Wstęp

Transformacja ustrojowa w Polsce po 1989 r. nadała nowe znaczenie i dynamikę wszystkim procesom i zjawiskom społecznym. Zmianom strukturalnym gospodarki narodowej towarzyszył relatywnie wysoki poziom inflacji. Dla niektórych jednostek i grup społecznych pojawiły się nowe szanse rozwoju, inne grupy społeczne poniosły koszty transformacji płacąc za zmiany ustrojowe wzrostem ubóstwa i bezrobociem. Wyznacznikiem granicy podziału społecznego stała się w coraz większym stopniu własność kapitału i środków produkcji. Społeczeństwo podzieliło się na pracodawców i pracowników najemnych oraz bezrobotnych. Poniżej zostaną wskazane procesy i zjawiska jakie zaszły w różnych aspektach życia społecznego województwa.

Ludność

Sytuacja demograficzna w województwie podobnie jak w kraju była korzystna ze względu na strukturę wiekową ludności. Zasoby te mogą być czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, lub przy niewłaściwej polityce społeczno-gospodarczej mogą stać się zagrożeniem rozwoju i przyczyną konfliktów społecznych.

Ludność województwa według stanu na koniec I półrocza 1995 r. wynosiła 3,9 mln osób toaczy 10,2% ludności Polski. Silnie uprzemysłowione województwo katowickie charakteryzowało się jednocześnie wysoką gęstością zaludnienia (591 osób na km²).

Liczba ludności w województwie katowickim powolnie malała i w latach 1990-1994 obniżyła się o 52,5 tys.osób toaczy o 1,3% w stosunku do stanu z końca 1994 r. W omawianym okresie malała liczba urodzeń żywych (o 12,2%), liczba zgonów (o 2,6%), a przyrost naturalny o 60,7%. Poważny problem stanowiła śmiertelność niemowląt. Mimo, że liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych malała w czasie, to w 1994 r. wynosiła 18,3 zgony na 1000 urodzeń i była wyższa niż w kraju (15,1). **Saldo migracji w 1994 r. na 1000 ludności było ujemne (-1,64),** oznacza to, że na każde 10 tys. mieszkańców opuściło teren województwa około 16 osób. **Wyjeżdżający z województwa na stałe za granicę stanowili około 40% opuszczających kraj.**

Ludność województwa mieszkała przeważnie w miastach (87%). Struktura wiekowa ludności była korzystna, gdyż charakteryzowała się niskim udziałem roczników najstarszych, przy wysokim udziale ludności w młodszych grupach wiekowych. **W 1994 r. 11,7% stanowiła ludność w wieku poprodukcyjnym, 61,4% w wieku produkcyjnym i 26,9% w wieku przedprodukcyjnym.**

Ludność województwa w wieku 15 lat i więcej w 1995 r. stanowiła zbiorowość o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia, gdyż 2/3 tej zbiorowości posiadały jedynie wykształcenie podstawowe lub zawodowe. Wykształcenie średnie i wyższe posiadało 37% kobiet i 30% mężczyzn. Należy jednak odnotować, że w okresie lat 1978-1995 zaszły w strukturze ludności pozytywne zmiany, gdyż odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym z 49% wzrósł do 65%.

Obecnie i w latach następnych należy liczyć się z tym, że pełnoletność osiąga kolejne roczniki wyżu demograficznego, dzieci urodzonych na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Według stanu na koniec 1994 r. zbiorowość młodzieży w wieku 15-19 lat liczyła około 316 tys. osób. Stwarza to problemy w dziedzinie kształcenia i zatrudnienia, a wraz ze wzrostem ilości zawieranych małżeństw problemy mieszkaniowe. Rosnące zasoby demograficzne ludności wchodzącej w wiek produkcyjny mogą być szansą rozwoju społecznego województwa, ale jedynie przy wysokim tempie wzrostu gospodarczego i wzroście zatrudnienia. Jest na to szansa, gdyż według informacji ogłoszonych przez Centralny Urząd Planowania Polska będzie miała w 1995 r. najwyższy przyrost produktu krajowego brutto w Europie 6,5%.

Zgony

Województwo katowickie koncentruje 10% zgonów w skali kraju i zajmuje czołowe miejsce pod względem liczby faktów wyprzedzając znacznie województwa warszawskie, łódzkie czy też poznańskie. O ile w wymiarze bezwzględnym, województwo jest wiodącym z racji największej w kraju koncentracji ludności na tym obszarze, w wymiarze względnym ilość zgonów odniesiona do ludności zamieszkującej ten obszar jest stosunkowo niska i wynosi **9,7 zgonów na 1000 ludności**, tj. poniżej wskaźnika krajowego (wynoszącego w 1994 r. - 10,0) i na odległym (28) miejscu w kraju wśród województw.

Wśród prawie 40 tys. zmarłych w 1994 r. mieszkańców województwa katowickiego:

- mężczyźni stanowili - 50%
- mieszkańcy miast - 90%
- niemowlęta - 2%.

Na przestrzeni lat 90 - tych obserwuje się systematyczny spadek liczby zgonów; tj. średniorocznie o 250 zgonów. Jakkolwiek optymizmem napawa spadkowa tendencja zgonów w ostatnich latach, w porównaniu z 1980 r. jest ich więcej o prawie 2 tys.

Strukturę zgonów według wieku zmarłych charakteryzuje:

- 3% udział zmarłych w wieku przedprodukcyjnym
- 35% udział zmarłych w wieku produkcyjnym
- 62% udział zmarłych w wieku produkcyjnym.

Mężczyźni umierają najczęściej (30% zmarłych mężczyzn) w wieku 60 - 69 lat, podczas gdy w latach 80 - tych umierali najczęściej w wieku 70 - 80 lat. Kobiety z kolei umierają najczęściej (30%) powyżej 80 roku życia tj. żyją z reguły dłużej o 5 lat niż w latach 80 - tych. Fakty te potwierdzają opinie, że kobiety żyją dłużej niż mężczyźni oraz że trwanie życia mężczyzn skraca się, kobiet wydłuża (coraz więcej kobiet dożywa późnego wieku).

Najgroźniejsze dla życia mieszkańców województwa są zdecydowanie choroby układu krążenia (ponad 40% zgonów ma miejsce z tej przyczyny), wśród których niedokrwienność choroby serca zdecydowanie najczęściej jest przyczyną zgonów - co 3 zgon ma miejsce z tej przyczyny, a wskaźnik na 10 tys. mieszkańców z 9,2% w 1980 r. wzrósł do 14,2% w 1994 r. Niepokojąco **rośnie wskaźnik** (na 10 tys. mieszkańców) **zgonów z powodu chorób naczyń mózgowych** z 5,6% w 1980 r. do 9,9% w 1994 r. natomiast coraz rzadziej miażdżycą jest przyczyną zgonów. Choroby układu krążenia powodują najwięcej zgonów osób w wieku 70 - 74 lat i 80 - 84 lat, częściej kobiet niż mężczyzn.

Drugą grupą chorób powodujących najczęściej zgony są nowotwory złośliwe - 22% wszystkich zgonów w 1994 r. z tendencją rosnącą. Wśród chorób nowotworowych rak trzustki, oskrzela, płuca jest przyczyną najczęstszych zgonów (20% zgonów na nowotwory złośliwe). Nowotwory powodują zgony osób głównie w wieku 60 - 69 lat, częściej mężczyzn niż kobiet.

Wśród pozostałych przyczyn zgonów szczególnego znaczenia zaczynają nabierać stany, objawy trudne do określenia lub niejednoznaczne. Były one w 1994 r. przyczyną 12% zgonów (1980 r. - 8%) i one to dynamicznie rosną.

Wśród zgonów, szczególną kategorię stanowią zgony niemowląt (2% ogółu zgonów w województwie i 10% zgonów niemowląt w kraju), są bowiem wypadkową patologii związanej z dewastacją środowiska, postępu medycyny i funkcjonowania służby zdrowia. Na przestrzeni lat 1980 - 1993 systematycznie obniżał się wskaźnik zgonów na 1000 urodzeń żywych w większym stopniu chłopców niż dziewcząt i w zasadzie w tym samym stopniu w miastach co na wsi. W 1994 r. obserwuje się pogorszenie wskaźników. W 1994 r. niemowlęta umierały najczęściej na skutek stanów chorobowych płodów lub noworodków w okresie okołoporodowym - co 2 zgon oraz wad rozwojowych wrodzonych - co 4 zgon.

Konsekwencją umieralności jest przeciętne trwanie życia. Według tablic trwania życia w latach 1986 - 1990 w województwie mężczyzna dożywał 66 lat, kobieta 74 lat, tj. o 1 rok więcej niż przeciętnie w kraju.

W latach 90 - tych obserwuje się tendencję wydłużania życia wśród osób obojga płci z zachowaniem różnicy w długości trwania życia na korzyść kobiet.

Rynek pracy

Efektem recesji gospodarczej zmian strukturalnych i własnościowych w gospodarce narodowej województwa oraz racjonalizacji zatrudnienia było zmniejszenie się popytu na pracę. Malą liczbą pracujących. Wystąpiło jawnie zjawisko bezrobocia. **Najwyższy ubytek w zbiorowości pracujących wystąpił w okresie lat 1985-1990** prawie o 14%, w tym w 1990 r. w stosunku do roku poprzedniego o ponad 5%.

W okresie od 1990 r. rozpoczął się okres stabilizacji popytu na pracę. Liczba pracujących w 1994 r. była w stosunku do 1990 r. niższa jedynie o 1,4%. Rósł udział pracodawców i pracujących na własny rachunek w ogólnej liczbie pracujących. Szacuje się, że o ile omawiana grupa pracujących stanowiła w 1991 r. nieco poniżej 12% to w latach 1993, 1994 wzrosła do 14% ogółu pracujących.

Wystąpiły zmiany w strukturze zatrudnienia w sferze własności. O ile w 1985 r. w sektorze publicznym pracowało około 90% ogólnego stanu zatrudnionych to w 1994 r. udział ten obniżył się do około 58%. W 1994 r. prawie połowa zatrudnionych pracowała w województwie w jednostkach górnictwa i kopalnictwa (25,7%) oraz w działalności produkcyjnej (23,7%).

Zjawisko bezrobocia rejestrowane od 1990 r. dotknęło w województwie katowickim, podobnie jak w całym kraju osoby mające mniejsze szanse aby zwyciężyć w konkurencji na rynku pracy. Bezrobocie dotyczyło w większej mierze osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, absolwentów szkół bez stażu pracy, kobiet, osób niepełnosprawnych.

Silnie uprzemysłowione i gęsto zaludnione województwo katowickie charakteryzowało się mniejszą intensywnością bezrobocia niż przeciętna krajowa i większą bezwzględną liczbą bezrobotnych. **Województwo katowickie stanowiło największe skupisko bezrobotnych w skali kraju.** W okresie największego nasilenia, to znaczy w latach 1993-1994, bezrobocie wynosiło około 172 tys. osób (stan na koniec roku).

Średnio około 65% ogólnego stanu bezrobotnych stanowiły kobiety. Bezrobotni posiadali według stanu na koniec 1994 r. najczęściej wykształcenie zasadnicze zawodowe (38,2%), oraz podstawowe i niepełne podstawowe (31,3%). Większość bezrobotnych uprzednio pracowała (80%).

Bezrobotni absolwenci stanowili niewielki procent ogółu bezrobotnych (w 1994 r. - 9,1%) lecz niepokojącym był fakt, że dominującą grupą wśród nich były osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (1994 r. - 44,1%). Bezrobocie ludzi młodych i wykształconych jest poważnym problemem społecznym, któremu należy przeciwstawić szeroki wachlarz działań (osłonowych i aktywnych) w tym także zmiany w profilu kształcenia, o ile na lokalnym rynku pracy występował nadmiar absolwentów danej specjalności.

Dochody ludności

Proces transformacji ustrojowej związany z okresowym spadkiem wielkości produktu krajowego brutto, zmniejszeniem się zatrudnienia, wystąpieniem bezrobocia, wzrostem sektora prywatnego z negatywnymi tego skutkami dla pracowników najemnych, oraz szybszy w niektórych okresach wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych spowodowały zubożenie niektórych grup społecznych. W szczególności procesy ubożenia społeczeństwa dotknęły bezrobotnych, rodziny niepełne i wielodzietne, ludzi niepełnosprawnych, pracowników o niskich dochodach, emerytów i rencistów o niskich świadczeniach. W latach 1990-1994 przeciętne wynagrodzenie nominalne netto wzrastało, by w 1994 roku osiągnąć wielkość 547,44 zł (w trzech kwartałach 1995 r. - 656,25 zł). **Wynagrodzenie realne w okresie od 1992 r. do 1993 r. malało (o 4,8% i 2,7%), by po przejściowym wzroście w 1994 r. (o 5,9%) obniżyć się w okresie 3 kwartałów 1995 r. (o 1,5%).**

Przeciętne wynagrodzenia miesięczne netto w latach 1991-1995 (3 kwartały) w województwie katowickim były wyższe w skali rocznej niż w kraju w granicach od 22% do 27%, należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że nie we wszystkich sekcjach działalności różnica była tak wysoka, a w niektórych płace w województwie były niższe niż w kraju. Przeciętne wynagrodzenie netto w sferze budżetowej gospodarki narodowej wyniosło w okresie 3 kwartałów 1995 r. w województwie 469,28 zł i było niższe od przeciętnej krajowej o 4,6%.

Różnica pomiędzy przeciętnymi wynagrodzeniami brutto w sektorze publicznym i prywatnym w gospodarce narodowej w ostatnich latach była wyższa o ponad 40% na korzyść sektora publicznego (1994 r. o 48,5%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w okresie trzech kwartałów 1995 roku w województwie katowickim 870,94 zł (sektor publiczny 994,07 zł, sektor prywatny 678,06 zł), o 28,1% więcej niż w trzech kwartałach ubiegłego roku. Fakt ten, przy wzroście cen konsumpcyjnych o 30% w tym okresie świadczy o spadku realnej siły nabywczej tych wynagrodzeń o 1,5%. Najwyższe wynagrodzenia występowały w ostatnich latach, a także w trzech kwartałach 1995 r. w górnictwie i kopalnictwie, zaopatrywaniu w energię elektryczną gaz i wodę oraz w działalności produkcyjnej.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów rosła w skali kraju szybciej niż w skali województwa katowickiego. W okresie lat 1980-1994 w skali kraju liczba emerytów i rencistów wzrosła prawie dwukrotnie (197,5%), gdy w skali województwa półtorakrotnie (153,7%). Był to między innymi efekt krótszego przeciętnego życia w województwie katowickim.

W 1994 r. relacja przeciętnej emerytury pracowniczej, pochodnej i kombatanckiej brutto (443,57 zł) do przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (731,34 zł) wyniosła około 60,7% (odpowiednio w 1993 r. 63,5%).

Ogólne kwoty wypłat zasiłków z tytułu ubezpieczenia społecznego osiągnęły w 1994 r. w województwie według danych ZUS wartość 837 mln zł i były wyższe o 29% do poziomu z 1993 r. Malą przeciętna miesięczna liczba rodzin (bez emerytów i rencistów) uprawniona w województwie do korzystania z zasiłku rodzinnego. W okresie od 1990 r. do 1994 r. liczba rodzin uprawnionych zmalała o 81,8 tys. to znaczy o 13%.

Sytuacja mieszkaniowa

Gęsto zaludnione województwo katowickie posiada **11% zasobów mieszkaniowych zamieszkałych w skali kraju zgrupowanych na 2,1% powierzchni kraju**. Zasoby mieszkaniowe ogółem w 1994 r. wyniosły 1285,7 tys. mieszkań. **W miastach zlokalizowanych było 89% zamieszkałych mieszkań, a 11% na wsi.** Średnioroczne tempo przyrostu zasobów mieszkaniowych po 1990 r. uległo zmniejszeniu w stosunku do lat poprzednich, gdyż wynosiło jedynie 0,3% (kraj 0,9%). W strukturze zasobów zamieszkałych w 1994 r. największy udział (po około 30%) miały mieszkania spółdzielcze i indywidualne prywatne (kraj 27,7% i 43,5%). Zakłady pracy posiadały prawie 22% zasobów (kraj 11,0%). **Łącznie w latach 1990-1994 zasoby mieszkaniowe wzrosły o 16,8 tys. mieszkań.** Zmalały zasoby mieszkaniowe zakładów pracy, gdyż w wielu przypadkach nie były one zainteresowane zarządzaniem tymi mieszkaniami. W ramach tych zasobów tworzyły się spółdzielnie mieszkaniowe lub zakłady przekazywały mieszkania zakładowe pod zarząd gmin powiększając zasoby mieszkań komunalnych. W okresie lat 1990-1994 w wyniku powstawania nowych mieszkań i przekształceń w zarządzaniu mieszkaniami zasoby spółdzielcze wzrosły o 30,4 tys. mieszkań, zasoby komunalne o 14,7 tys. mieszkań, a zakładów pracy zmalały o 11,4 tys. Wśród mieszkań spółdzielczych, zakładów pracy i komunalnych 15% stanowiły w 1994 r. mieszkania wykupione przez ich użytkowników na własność (1990 r. - 10%). Warunki mieszkaniowe w województwie uległy na przestrzeni lat znacznej poprawie. **Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła z 52,5 m² w 1978 r. do 58,4 m² w 1994 r.** Powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na 1 osobę wzrosła z 16,2 m² w 1978 r. do 19,4 m² w 1994 r. **Przeciętna liczba osób na izbę w mieszkaniach miejskich i wiejskich w 1994 r. była zbliżona i wynosiła około 0,89 osoby na izbę.**

W 1994 r. oddano do użytku 3,2 tys. nowowytbudowanych mieszkań (w 1990 r. - 9,7 tys. mieszkań). **Łącznie w latach 1990-1994 r. przekazano do użytkowania 33,9 tys. nowowytbudowanych mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 2,6 mln m².** Średniorocznie przekazywano w województwie w latach 90-tych 8,5 tys. mieszkań (około 3-krotnie mniej niż w latach 80-tych). Jedynie 30% nowowytbudowanych mieszkań w 1994 r. stanowiły mieszkania spółdzielcze (w latach 1991 - 1992 ponad 60%). Znaczny udział budownictwa indywidualnego w ogólnej ilości nowowytbudowanych mieszkań spowodował, że przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytku w 1994 r. wynosiła 95 m² (kraj 89 m²) i była większa o 24 m² niż w 1990 r.

Mieszkania w województwie katowickim były w 98% wyposażone w wodociągi, w 85% w urządzenia sanitarne (ustęp i łazienkę) w 70% w centralne ogrzewanie i w 65% w gaz sieciowy. Wskaźniki udziału wszystkich wymienionych urządzeń i instalacji były w województwie lepsze niż przeciętnie w skali kraju, a także osiągnęły większy poziom w mieście niż na wsi.

Oświata i wychowanie

W ostatnich latach model działalności edukacyjnej w nauczaniu dzieci i młodzieży zasadniczo nie zmienił się, a brak kompleksowych zmian zastępowano próbami reform dotyczących organizacji kształcenia i wychowania. Braki szkolnictwa publicznego w niewielkim stopniu uzupełnione były przez szkolnictwo niepubliczne, które posiadało niewielki odsetek szkół i uczniów. Łącznie z budżetu gmin oraz budżetu państwa wydatkowano na edukację w 1994 r. około 1,2 mld zł z czego 49% z budżetu gmin i 51% z budżetu Wojewody i Ministra Edukacji Narodowej (1993 r. 37% i 63%). Ponad 50% wydatków zasililo szkolnictwo podstawowe.

Kwoty przeznaczane na edukację były niewystarczające i w przeważającej większości przeznaczane na podwyżki wynagrodzeń pracowników oświaty i pochodne od wynagrodzeń. Ograniczenie nakładów na szkolnictwo pogłębiło proces zużywania majątku trwałego i wyposażenia placówek szkolno-oświatowych. Ważna grupa środków trwałych w systemie edukacji jak maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia były zużyte. Ich stopień zużycia w 1994 r. wynosił 58,5%, co oznacza, że są przestarzałe, gdyż ponad połowę wartości tych maszyn, urządzeń i narzędzi uległo zużyciu w sensie umorzenia.

W roku szkolnym 1995/96 działalność edukacyjną w województwie prowadzą około **1163 szkoły podstawowe publiczne w tym 36 szkół niepublicznych, 135 liceów ogólnokształcących publicznych i 31 liceów niepublicznych, 291 szkół zasadniczych zawodowych, 662 szkoły średnie zawodowe, 102 szkoły policealne i 10 szkół wyższych.** Wymienione typy szkół umożliwiają także pobieranie nauki dzieciom niepełnosprawnym w wyodrębnionych placówkach specjalnych oraz w szkołach z oddziałami integracyjnymi. Funkcje wychowawczo-opiekuńcze pełni w województwie **1249 placówek wychowania przedszkolnego.** Na terenie województwa zlokalizowano w skali kraju: **13% szkół podstawowych, po 11% szkół zasadniczych zawodowych i średnich zawodowych, ale jedynie 6% uczelni wyższych.**

W latach 1991-1995 samorządy województwa przejęły i prowadzą 630 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych, łącznie z filiami) tj. 56% wszystkich funkcjonujących szkół tego typu. W szkołach podstawowych łącznie w roku szkolnym 1995/96 uczy się 488 tys. uczniów w tym 473 tys. dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych). W porównaniu z 1990 r. liczba uczniów obniżyła się (o 4%). Malejąca liczba uczniów przy jednoczesnym wzroście liczby szkół i nauczycieli spowodowała, że w latach 90-tych poprawiły się nieco warunki nauczania w szkolnictwie podstawowym. Absolwenci opuszczający szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku 1994 podejmowali częściej dalszą naukę w technikach i liceach zawodowych niż w szkołach zasadniczych zawodowych i liceach ogólnokształcących, i tak: 33% omawianych absolwentów podjęło naukę w technikach i liceach zawodowych, 30% w szkołach zasadniczych zawodowych, 28% w liceach ogólnokształcących.

W 166 liceach ogólnokształcących (o 54 jednostek więcej niż w 1990 r.) pobiera naukę w roku szkolnym 1995/96 66,3 tys. uczniów (młodzieży i dorosłych). W latach 1990-1995 obserwuje się systematyczny wzrost liczby uczniów, średnio o ponad 4 tys. rocznie. W województwie uczy się w liceach 9% ogółu uczących się w liceach ogólnokształcących w kraju. W 1995 r. ukończyło licea ponad 13 tys. absolwentów.

Szkolnictwo zawodowe na terenie województwa stanowi 11% potencjału w skali kraju. Szkoły zawodowe w większości są prowadzone przez jednostki administracji państwowej - 78% ogółu szkół zawodowych (w skali kraju 89%), 20% szkół zawodowych podlega jednostkom samorządu terytorialnego, a 2% organizacjom społecznym i wyznaniowym oraz innym podmiotom. Liczba uczniów w roku szkolnym 1995/96 w szkołach średnich zawodowych wzrosła w stosunku do roku 1977/76 o 16 tys. tj. 16% przy czym w szkołach dla młodzieży wzrosła aż o 66%, dla pracujących obniżyła się o 49%.

Uczący się w szkołach zasadniczych zawodowych zdobywają kwalifikacje głównie w zawodach związanych z obróbką metali, obsługą urządzeń metalowych, elektrycznych, elektronicznych oraz jako sprzedawcy i pokrewni łącznie 60% uczniów w tych szkołach. W szkołach średnich młodzież wybiera najczęściej zawody techników w zawodach technicznych i techników ekonomistów. W szkołach policealnych młodzież kształci się w zawodach: technicy ekonomiści, technicy medyczni i technicy w zawodach technicznych co stanowi ponad 70% uczących się. Liczba absolwentów szkół zasadniczych zdecydowanie maleje, co jest efektem malejącej liczby uczniów w tych szkołach natomiast liczba absolwentów techników i liceów zawodowych dla młodzieży i dorosłych wynosiła w 1995 r. 22,3 tys. osób i wzrosła w stosunku do 1990 r. o 36%.

W ostatnich latach dał się zauważyć dynamiczny przyrost liczby studentów spowodowany po części wyżym demograficznym oraz zwiększonym odsetkiem absolwentów szkół średnich, którzy podejmują naukę w szkołach wyższych. **Aktualnie na uczelniach katowickich studiuje ponad 60 tys. osób tj. prawie 2-krotnie więcej niż w roku 1990 i około 15 tys. więcej niż w 1975 r.**

Absolwenci kończący wyższe uczelnie w województwie to 8% absolwentów studiów wyższych w kraju. W 1994 r. ukończyło wyższe uczelnie 5,6 tys. studentów, to jest więcej o 1,2 tys. niż w 1990 r.

Liczba studentów wyższych uczelni w latach 1990-1994 wzrosła o 86% przy niskim przyroście liczby nauczycieli akademickich (5,1%). **Obciążenie nauczyciela akademickiego wzrosło z 6 studentów w 1990 r. do 11 studentów w 1994 r.** Temu zasadniczemu pogorszeniu warunków pracy nauczyciela akademickiego towarzyszył spadek nakładów na szkolnictwo wyższe.

Część kosztów utrzymania systemu edukacji w szczególności na poziomie wyższym przerzucono na studentów i ich rodziny, wprowadzając system odpłatności w szkolnictwie wyższym wieczorowym i zaocznym. Pogłębi to zróżnicowanie wykształcenia w zależności od zamożności.

W omawianym okresie rozmiary pomocy socjalnej dla uczniów i studentów ulegały zmniejszaniu. W roku szkolnym 1994/1995 z 55 internatów i burs dla szkół ponadpodstawowych korzystało 4,8 tys. uczniów. Wzrost kosztów utrzymania spowodował, że odsetki korzystających z internatów systematycznie malały. Z internatów korzystał niecały 1% uczniów szkół ogólnokształcących (w kraju 3%) i około 3% uczniów szkół zawodowych (w kraju 7%). Z 40 domów akademickich korzystało 10 tys. studentów (co trzeci student studiów dziennych).

Stypendia otrzymywało 35% studentów studiów dziennych (12 tys. studentów) w roku szkolnym 1994/95 (kraj 38%).

W 1994 r. uczęszczało do przedszkoli 98,5 tys. dzieci. Liczba dzieci w latach 90-tych, które uczęszczały do przedszkoli zmalała. Wynikało to z sytuacji demograficznej, ze wzrostu opłat za pobyt w przedszkolu oraz malejącej liczby przedszkoli (likwidacja przedszkoli przez samorządy terytorialne ze względów oszczędnościowych).

Niewystarczające w stosunku do potrzeb wydatki na oświatę i szkolnictwo wyższe mają skutki wielopłaszczyznowe i długofalowe. Niedostateczne środki na wynagrodzenia powodują między innymi zwiększenie udziału nauczycieli o niskich kwalifikacjach w ogólnej liczbie nauczycieli oraz ograniczy dopływ młodych, lepiej wykształconych kadr do zawodu. Efektem tego stanu rzeczy jest spadek jakości usług edukacyjnych.

Ochrona zdrowia i opieka socjalna

W ostatnich latach służba zdrowia była zmuszona przezwyciężyć wiele trudności i ograniczeń głównie finansowych wynikających z braku kompleksowych rozwiązań systemowych, w tym reformy systemu ubezpieczeń społecznych. **Kwoty przeznaczone na omawiany cel były niedostateczne mimo, że przeznaczono na finansowanie społecznej służby zdrowia w województwie w 1994 r. 810,2 mln z budżetu centralnego - o 34,3% więcej niż w roku poprzednim (kraj - wzrost o 33,4%) oraz z budżetów gmin 350,9 mln zł (o 89,7% więcej niż w roku poprzednim).** W województwie, odwrotnie niż w kraju wzrastał udział wydatków na społeczną ochronę zdrowia w budżecie wojewody (1991 r. - 52,4%, 1994 r. - 69,7%). Województwo katowickie uzyskało w 1994 r. 8,5% kwoty wydatków krajowych budżetu państwa na ochronę zdrowia (w 1991 r. - 5,9%). Środki otrzymywane przez placówki służby zdrowia zbyt małe w stosunku do potrzeb wydatkowano w dużym stopniu na płace personelu, pochodne od płac oraz leki. Niemniej w ostatnich latach nastąpiło częściowe odnowienie środków transportowych w sferze budżetowej w ochronie zdrowia i opiece socjalnej. O ile wskaźnik zużycia tych środków w 1992 r. wynosił 38,3% to w 1994 r. w wyniku częściowego odnowienia stopień zużycia zmniejszył się do 34,0%.

W publicznej służbie zdrowia pracowało w 1994 r. 9,9 tys. lekarzy, 1,5 tys. lekarzy dentyistów i 22,7 tys. pielęgniarek. W publicznej służbie zdrowia personel medyczny (lekarze, pielęgniarki, lekarze, dentyści, położne i felczerzy) wzrósł w okresie lat 1990-1994 o 1,5%, w tym liczba zatrudnionych lekarzy wzrosła o 5,3%, a lekarzy dentyistów zmalała o 13,5%. Zmniejszenie liczby dentyistów w publicznej służbie zdrowia było związane z powstawaniem prywatnych gabinetów stomatologicznych, których w 1994 r. było, jak wynika z rejestru REGON około 1,3 tys. **Prywatną praktykę lekarską prowadziło natomiast w 1994 r. 3,2 tys. gabinetów lekarskich, a ogólna liczba prywatnych jednostek służby zdrowia wynosiła około 4,9 tys. jednostek, gdzie obok gabinetów lekarskich były przychodnie diagnostyczne, zakłady rehabilitacji leczniczej oraz punkty usług terapeutycznych.**

Publiczna służba zdrowia świadczyła pomoc medyczną poprzez sieć placówek ambulatoryjnej opieki medycznej (przychodnie i ośrodki zdrowia) lecznictwo stacjonarne (szpitale, ośrodki i sanatoria rehabilitacyjne), oraz przez pomoc doraźną (stacje pogotowia ratunkowego oraz działy i oddziały pomocy doraźnej). Oszczędnościowy program finansowania służby zdrowia w szczególności przez zakłady pracy przyczynił się do zmniejszenia liczby przychodni (ilość przychodni przemysłowej służby zdrowia zmalała w okresie 1990-1994 o 45%). Ludność miast korzystała częściej z porad ambulatoryjnych w przychodniach i punktach zdrowia. O ile na wsi mieszkańców korzystał w latach 1992 - 1994 z około 3,3 porad w skali roku, to w miastach z około 8 porad.

W lecznictwie stacjonarnym nie zaszły tak istotne zmiany jak w lecznictwie ambulatoryjnym. W 1994 roku można było uzyskać pomoc medyczną w **97 szpitalach ogólnych** (w tym 3 jednostki MSW, MON i MS) w **2 szpitalach psychiatrycznych i 4 sanatoriach rehabilitacyjnych**. Liczba łóżek w szpitalach ogólnych (bez jednostek MSW, MON i MS) zmalała w okresie 1990-1994 o około 2,5% (704 łóżka), natomiast liczba leczonych w 1994 r. wyniosła około 596,5 tys osób (wzrost w stosunku do 1990 r. o 15,2%). Przeciętny pobyt chorego w szpitalu ogólnym uległ w 1994 r. skróceniu.

W działalności doraźnej pomocy medycznej dla ludności w okresie lat 1990 - 1994 znalazła także odbicie polityka oszczędnościowa. **Liczba karetek sanitarnych** służących do szybkiej pomocy medycznej w razie wypadku lub nagłego zachorowania **zmalała o dziesięć (2,2%), zmalała także ilość wyjazdów do zachorowań o 75 tys. (o 20,6%) oraz do wypadków o 4 tys. (14%)**. Także zmniejszyła się o 8,5% ilość usług ambulatoryjnej pomocy doraźnej.

Sieć placówek służby zdrowia uzupełniały apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne. W 1994 r. **97% aptek było własnością prywatną**. Ogółem w aptekach było zatrudnionych w 1994 r. 1,2 tys. farmaceutów o 73,3% więcej niż w 1990 r.

Rósł w województwie, podobnie jak w kraju **udział wydatków na opiekę społeczną**. Na ten cel wydatkowano w 1994 r. w województwie z budżetu centralnego około 93 mln zł - o 34,4% więcej niż w 1993 r., a z budżetów gmin 115,8 mln zł (o 52,8% więcej niż w stosunku do okresu poprzedniego). Pomoc socjalna realizowana w formie pobytów w domach pomocy społecznej, w żłobkach itp. oraz dofinansowywanie leków było częściowo finansowane także ze środków przeznaczonych na ochronę zdrowia.

Z opieki żłobków korzystało w 1994 r. ponad 6 tys. dzieci, 2,4% ogólnej liczby dzieci w wieku do 3 lat. W 1994 r. wydatkowano na utrzymanie żłobków 10,0 mln zł z budżetu gmin - 2,9% wydatków gmin na ochronę zdrowia (1993 r. - 8,4 mln zł - 4,5% wydatków na ochronę zdrowia). **W ostatnich latach ilość żłobków znacznie zmalała z 173 żłobków do 59 w okresie od 1990 r. do 1994 r., a więc o około dwie trzecie (o 66%)**. Z prowadzenia tych placówek wycofały się zakłady pracy. Żłobki były albo likwidowane, albo łączone z przedszkolami w jedną placówkę. Pogorszyło się zagęszczenie żłobków - o ile w 1990 r. na jedno miejsce w żłobku wypadało 1,1 dziecka to w 1994 r. wskaźnik ten wynosił 1,6.

W ostatnich latach ilość domów dziecka, specjalistycznych ośrodków szkolno-wychowawczych i rodzin zastępczych obejmujących opieką całkowitą dzieci i młodzież pozbawione opieki rodziców i opiekunów rosła. Zwiększyła się także liczba wychowanków placówek opieki całkowitej nad dziećmi i młodzieżą.

W 1994 r. na terenie województwa działały 24 domy dziecka gdzie przebywało 1,2 tys. osób, 23 specjalistyczne ośrodki szkolno - wychowawcze, które miały pod opieką 1,9 tys. wychowanków, a w 3,4 tys. rodzinach zastępczych przebywało 4,3 tys. dzieci pozbawionych opieki własnych rodziców i opiekunów. W domach dziecka na terenie województwa katowickiego przebywało 6,4% wychowanków domów dziecka w skali kraju, oraz około 10% rodzin zastępczych i 9,7% wychowanków rodzin zastępczych. Świadczy to o wzrastającym zjawisku sieroctwa społecznego, gdyż tylko znikomy procent ogólnej liczby wychowanków to sieroty.

Pomoc społeczna

Zubożenie społeczeństwa i bezrobocie określonych grup ludności wpłynęły na wzrost zapotrzebowania na pomoc ze strony państwa. W związku z tym ważną jest rola instytucji, których głównym zadaniem jest pomoc najbiedniejszym czyli bezrobotnym, chorym, bezradnym, rodzinom wielodzietnym lub niepełnym. Taką pomoc świadczą m. in. ośrodki pomocy społecznej oraz instytucje charytatywne.

Obowiązek świadczenia pomocy społecznej w województwie katowickim spoczywa na **Wojewódzkim Zespole Pomocy Społecznej, któremu podlegają Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej**. W 1994 r. środki na realizację zadań własnych i zleconych ośrodków pochodziły z budżetu centralnego (53,6%) oraz z budżetu gmin (46,4%).

Różnymi formami pomocy społecznej na terenie województwa objętych było w 1994 r. 188,8 tys. osób (212,3 tys. w 1993 r.), tj. 8,3% objętych pomocą społeczną w skali kraju. Stanowiło to 4,8% ogółu mieszkańców województwa, czyli co 21 mieszkaniec korzystał z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej.

Koszt udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 1994 r. zamknął się kwotą 76,1 mln zł, co na 1 mieszkańca stanowiło 19,33 zł (14,1 zł w 1993 r.) - wzrost realny o prawie 4%. Pomoc społeczna w miejscu zamieszkania polegała na wypłacaniu zasiłków stałych, okresowych i celowych. Zasiłki stałe wypłacane były głównie z powodu inwalidztwa powstałego do 18 roku życia, a także mieszkańcom domów pomocy społecznej oraz dzieciom niepełnosprawnym. Wartość zasiłków stałych finansowanych z budżetu centralnego wynosiła 13,3 mln zł i wzrosła w porównaniu do 1993 r. o 67%. Zasiłki okresowe wypłacane były głównie z powodu długotrwałej choroby, braku możliwości zatrudnienia oraz niepełnosprawności (kwota świadczeń finansowych z budżetu centralnego wynosiła w 1994 r. 14,9 mln zł). Z zasiłków stałych i okresowych skorzystało ponad 46 tys. osób. Przeciętna wielkość zasiłku stałego wynosiła 130 zł, a okresowego około 100 zł.

Do zadań obowiązkowych gmin należało również zapewnienie wymienionych świadczeń: schronienie, posiłek, ubranie, usługi opiekuńcze, świadczenia lecznicze, pogrzeby. W 1994 r. na świadczenia te gminy wydatkowały około 12 mln zł.

W systemie opieki socjalnej nad osobami przewlekle chorymi, niezaradnymi życiowo ze względu na podeszły wiek lub chorobę oraz znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej funkcjonowało w końcu 1994 r. na terenie województwa 69 domów pomocy społecznej, gdzie przebywało 6,3 tys. pensjonariuszy. Około 52% ogółu mieszkańców placówek stacjonarnych pomocy społecznej przebywało w domach dla przewlekle chorych (w tym 27% ze schorzeniami układu nerwowego), prawie 23% w zakładach opiekuńczo - leczniczych dla upośledzonych dorosłych i dzieci.

W 1994 r. wydatkowano z budżetu Wojewody na zakłady leczniczo - opiekuńcze około 1,5 mln zł wobec 1,1 mln zł w 1993 r. (wzrost o 30%), a z budżetów gmin około 0,9 mln zł (wzrost o 15%). Większość mieszkańców domów pomocy społecznej i zakładów leczniczo - opiekuńczych pokrywała koszty pobytu w w/w placówkach głównie z własnej emerytury lub renty. W 1994 r. około 70% pensjonariuszy pokryło koszty pobytu z emerytury lub renty, dla 22% mieszkańców opłatę za pobyt pokryto z zasiłków stałych pomocy społecznej, a za pozostałe osoby koszty poniosła rodzina.

Ośrodki pomocy społecznej również pomagały finansowo lokatorom zalegającym z opłatami za mieszkanie spółdzielcze, komunalne lub zakładu pracy. W 1994 r. odnotowano ponad 336 tys. takich osób, a przeciętne zaległości 1 lokatora w opłatach za mieszkanie wynosiły 259,36 zł. Prawie 30% z tych osób zalegało z opłatami przez 3 miesiące lub więcej. W 1994 r. ponad 5 mln zł z budżetu Wojewody zostało przekazane bezpośrednio gminom na dodatki mieszkaniowe. Z dodatków tych mogły korzystać osoby najuboższe.

Wśród instytucji charytatywnych działających na terenie województwa zajmujących się pomocą społeczną wspomagającą i uzupełniającą pomoc świadczoną przez instytucje państwowe wymienić należy Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż oraz Caritas Archidiecezji Katowickiej.

Kultura

Łączne wydatki na kulturę poniesione w województwie z budżetu centralnego i budżetów gmin stanowiły niewielki procent ogólnych wydatków (1991 - 2,5%, 1994 - 2,9%). Wydatki na kulturę w 1994 r. wynosiły ponad 91 mln zł i przeznaczone były na utrzymanie głównie bibliotek, teatrów, opery i operetki, ośrodków kultury, domów kultury, muzeów.

Jedną z podstawowych instytucji kulturalnych są biblioteki i punkty biblioteczne. W 1994 r. działało w województwie 733 tych placówek wraz z filiami. W latach 1990-1994 sieć placówek bibliotecznych zmalała o 68, w tym punktów bibliotecznych o około 50%. Jednym z powodów tego stanu rzeczy była likwidacja bibliotek lub włączenie bibliotek do ośrodków kultury, ze względu na trudności finansowe samorządów terytorialnych. Jednocześnie wystąpił wzrost liczby czytelników zarejestrowanych w bibliotekach. Liczba czytelników w 1994 r. była większa o 13% niż w 1990 r. W tym samym czasie zwiększyła się intensywność wypożyczania książek na 1 czytelnika.

W województwie działały 24 muzea, które w 1994 r. zorganizowały 220 tys. wystaw, które zwiedziło prawie pół miliona osób, w tym ponad 50% stanowiła młodzież szkolna. Obok muzeów działalnością wystawienniczą zajmowało się Biuro Wystaw Artystycznych, które obok wystaw z dziedziny malarstwa, grafiki, rzeźby, tkanin organizowało odczyty i spotkania, koncerty, aukcje.

Na terenie województwa znajduje się 9 teatrów, 2 operetki, 1 opera, 3 filharmonie oraz 3 przedsiębiorstwa estradowe. Teatry i instytucje muzyczne stanowią 10% placówek w kraju. W porównaniu z 1975 r. liczba teatrów, instytucji muzycznych i przedsiębiorstw estradowych wzrosła z 9 do 18 w 1994 r., przez co liczba miejsc na widowni w stałej sali wzrosła o prawie 2 tys. tj o 48%. Przedstawień i koncertów w 1994 r. było o 80% więcej niż w 1975 r., a widzów o 25% więcej. Teatry, instytucje muzyczne oraz przedsiębiorstwa estradowe zorganizowały w 1994 r. na terenie województwa 10% przedstawień i koncertów w skali kraju (14% widzów i słuchaczy).

Na przestrzeni lat 1975-1994 liczba kin, seansów zmalała ponad 4-krotnie, natomiast widzów, aż 8-krotnie, przy czym gwałtowne załamanie działalności kin nastąpiło na początku lat 90-tych. Od dwóch lat zaczyna obserwować się pewne ożywienie działalności kin co wynika z atrakcyjniejszej oferty filmowej skierowanej do nowego, często młodego widza. Placówkami zajmującymi się organizowaniem życia kulturalnego w granicach województwa katowickiego są domy kultury, ośrodki oraz świetlice i kluby. W 1993 r. funkcjonowało 145 placówek tego typu, w tym 52 domy kultury.

W 1994 r. przeciętne miesięczne wydatki na kulturę na 1 osobę w gospodarstwach domowych były niskie i wynosiły 11 zł, w tym na sprzęt elektroniczny około 3 zł, na gazety i czasopisma 1,7 zł, a na książki i wydawnictwa 0,6 zł. Spadek realnych dochodów i rozbudzenie nowych potrzeb kulturalnych spowodowało, że najczęstsze formy aktywności kulturalnej to korzystanie z telewizji, w tym także satelitarnej, kablowej i video, gier komputerowych.

Ekologia

Intensywna urbanizacja i nadmierna koncentracja przemysłu doprowadziła w końcowym efekcie do dewastacji środowiska naturalnego województwa katowickiego. Zostały przekroczone dopuszczalne wielkości zanieczyszczeń gleby, wody, powietrza i żywności produkowanej na tym terenie. **Obszar województwa prawie w całości uznano za rejon klęski ekologicznej. Na obszarze województwa wyodrębniono 4 obszary ekologicznego zagrożenia obejmujące 65% powierzchni województwa, gdzie w 1994 r. wystąpiło 98% emisji zanieczyszczeń gazowych, odprowadzono 94% ścieków przemysłowych i komunalnych, oraz było składowanych 99% nagromadzonych odpadów przemysłowych.**

W ostatnich latach wystąpiła pewna poprawa w dziedzinie ochrony środowiska wyrażająca się systematycznym ograniczeniem zanieczyszczeń, czemu sprzyja wzrost środków finansowych, a także częściowo recesja gospodarcza oraz postępujący proces prywatyzacji przy współudziale kapitału zagranicznego (zastosowanie nowych, mniej szkodliwych dla środowiska technologii). Mimo zwiększonych środków na ochronę środowiska sytuacja ekologii w województwie w dalszym ciągu była niekorzystna i wymaga inwestowania w urządzenia ochrony powietrza i wód oraz rekultywacji gruntów dewastowanych i zdegradowanych.

Nakłady inwestycyjne w bieżących cenach na ochronę środowiska w 1994 r. wyniosły w województwie 460 mln zł (22% nakładów w skali kraju). Z ogólnej kwoty nakładów na ochronę środowiska 64% wydatkowano na ochronę powietrza, 28% na ochronę wód, a 8% na ochronę powierzchni ziemi i przed hałasem. Nakłady poniesione na ochronę środowiska w 1994 r. w 80% pochodziły od przedsiębiorstw, a w 20% były to fundusze gmin. Nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną wyniosły w 1994 r. 125,7 mln zł i były finansowane przez: przedsiębiorstwa (80%), gminy (10%) i jednostki budżetowe (10%).

W latach 1990-1994 przekazano łącznie 59 oczyszczalni ścieków o przepustowości 616 dam³/dobę (16% w skali kraju), zagospodarowano łącznie 238 mln ton odpadów przemysłowych uciążliwych dla środowiska (62% w skali kraju), a zdolność urzędów do redukcji zanieczyszczeń powietrza i unieszkodliwiania odpadów przekazanych w latach 90-tych to 50% zdolności uzyskanej w całym kraju.

Na terenie województwa znajdowało się 226 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (14% w skali kraju), które emitowały około 60-70% globalnej wielkości zanieczyszczeń w województwie. O ile omawiane zakłady wprowadziły do atmosfery w 1975 r. 30% zanieczyszczeń krajowych to w 1990 r. i 1994 r. emisja pyłów i gazów uległa obniżeniu do 23% w skali kraju. Stopień zatrzymania wytworzonych zanieczyszczeń był zbliżony do średnich krajowych i wynosił w 1994 r. w przypadku pyłów 97,5% (kraj 97,4%), a w przypadku gazów 21,8% (kraj 25,2%). Wśród zanieczyszczeń pyłowych największy udział miały zanieczyszczenia ze spalania paliw (76%), a wśród zanieczyszczeń gazowych - dwutlenek węgla (97%). Zanieczyszczenia powietrza pochodzące z zakładów województwa katowickiego to w skali kraju 14% dwutlenku węgla, 18% dwutlenku siarki, 27% tlenków azotu i 35% tlenku węgla. Odpowiedzialne za emisję dwutlenku węgla w województwie są głównie (93%) jednostki zaopatrywania w energię elektryczną gaz i wodę.

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej wynosił w 1994 r. 876 hm³, w tym 270 hm³ przemysł, a 384 hm³ rozprowadzono siecią wodociagową. Na 1 km² pobierano w województwie 132 dam³, gdy w skali kraju 38 dam³. W porównaniu z 1990 r. zużycie wody w przemyśle obniżyło się w 1994 r. o 27%, a w gospodarstwach domowych o około 35%, co było efektem podwyżek cen wody, stosowania obiegów zamkniętych wody technologicznej i chłodzącej w przemyśle, a także w pewnym zakresie - likwidacji zakładów o przestarzałej technologii. Malala także w okresie ostatnich lat ilość ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych.

Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód powierzchniowych województwa katowickiego wynosiły 652 hm³, przy czym ścieki przemysłowe stanowiły 57% całości ścieków (43% - ścieki komunalne). W 1994 r. ilość ścieków w stosunku do 1990 r. obniżyła się o 20%.

Na 1 km² odprowadzono w 1994 r. w województwie 97 dam³ ścieków (w kraju 10 dam³). Z globalnej ilości odprowadzonych ścieków prawie wszystkie (642 hm³) wymagały oczyszczenia. Z łącznej ilości ścieków wymagających oczyszczenia 80,8% została oczyszczona (w sposób mechaniczny, biologiczny i chemiczny), z czego jedynie 29% w sposób zadowalający, to znaczy chemicznie i biologicznie (w 1990 r. 23%). W końcu 1994 r. na terenie województwa działało 19 komunalnych oczyszczalni mechanicznych i 70 biologicznych (10% w skali kraju), o łącznej przepustowości 935,5 dam³/dobę. Łącznie obiektów tych było więcej o 7 niż w 1990 r.

Ścieki nieoczyszczone (123,2 hm³) były odprowadzane do wód powierzchniowych w większości siecią kanalizacji miejskiej (89,9%), a bezpośrednio z zakładów przemysłowych odprowadzono jedynie 10,1% tych ścieków.

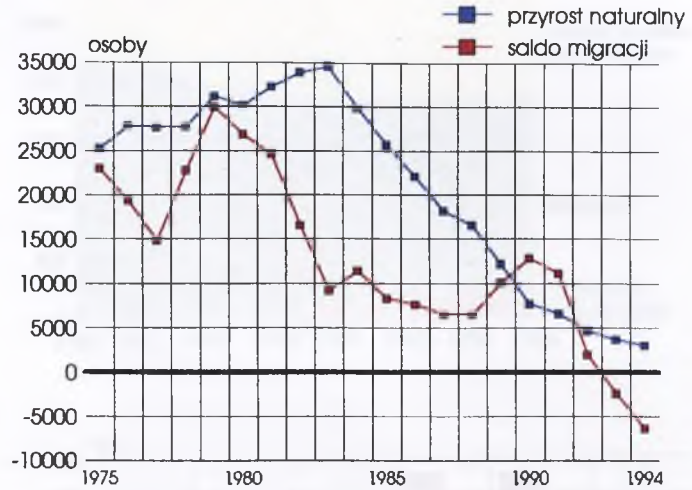
Składowanie na terenie województwa ogromnych ilości odpadów przemysłowych i komunalnych powoduje poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby i powietrza. **W ostatnich latach około 31% gruntów województwa zagrożonych było degradacją, a grunty zdewastowane i zdegradowane stanowią największy odsetek w skali kraju (1,4%).**

Na terenie województwa katowickiego było **nagromadzonych na koniec 1994 r. 795 mln t odpadów przemysłowych, tj. 42% w skali kraju, z czego aż 73% stanowiły odpady górnicze, 13% odpady poflotacyjne, a 8% popioły lotne i żużle z elektrowni.** Ilość odpadów przemysłowych powstających w procesach produkcyjnych w ciągu ostatnich lat zwiększała się niemniej w latach 1990-1994 w tempie wolniejszym niż w latach poprzednich. Odpadów przemysłowych było w 1994 r. więcej o 23% niż w 1990 r. (w stosunku do 1975 r. przyrost odpadów był 2,5 krotny). W ciągu 1994 r. powstało 61 mln t odpadów (51% w skali kraju), z czego 41,8 mln ton przetworzono, a około 19,5 mln t składowano na wysypiskach, składowiskach i w stawach osadowych.

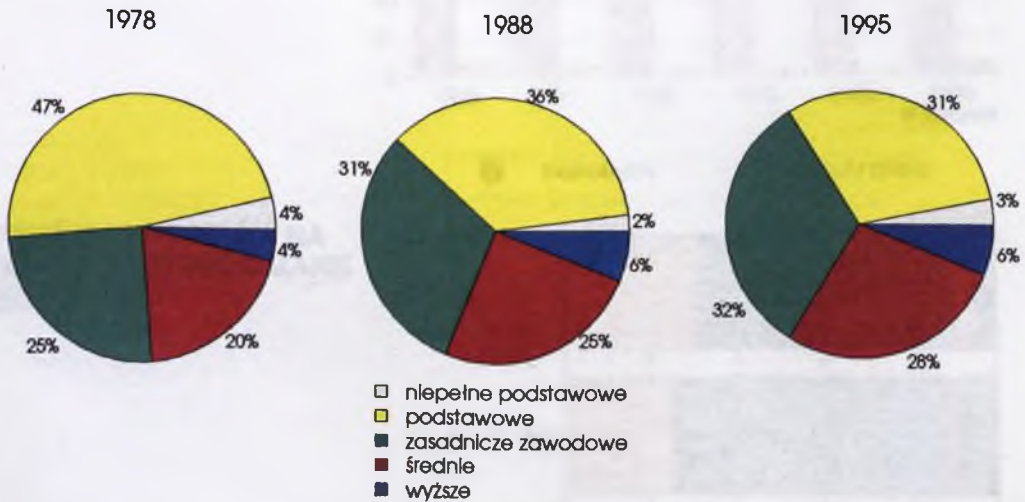
Na terenie województwa znajduje się 168 składowisk odpadów szczególnie niebezpiecznych dla środowiska (9% w skali kraju), w tym zawierające rtęć i związki rtęci, odpady galwaniczne, odpady silnie kwaśne lub zasadowe, smołę pogazową, odpady rafinerii oraz związki ołowiu.

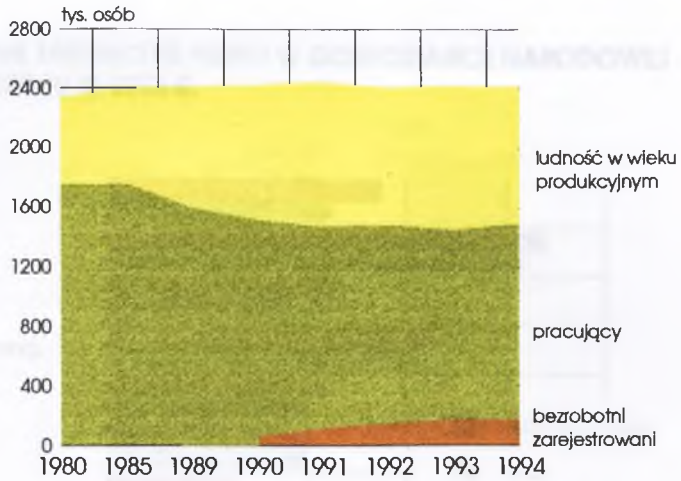
PRZYROST (UBYTEK) LUDNOŚCI Z TYTUŁU PRZYROSTU NATURALNEGO I MIGRACJI

ZMIANY W STRUKTURZE WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI WOJEWÓDZTWA

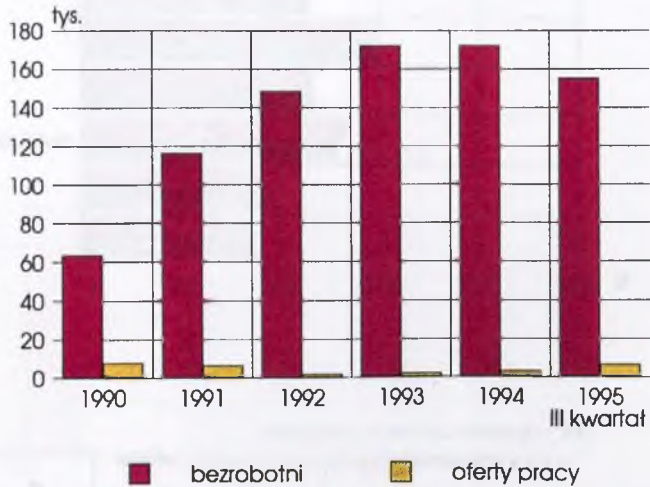

PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ I BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

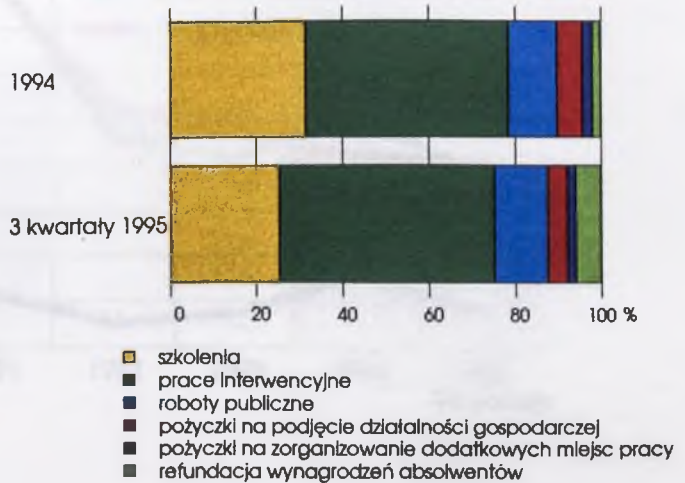

BEZROBOTNI I OFERTY PRACY

Stan na koniec okresu

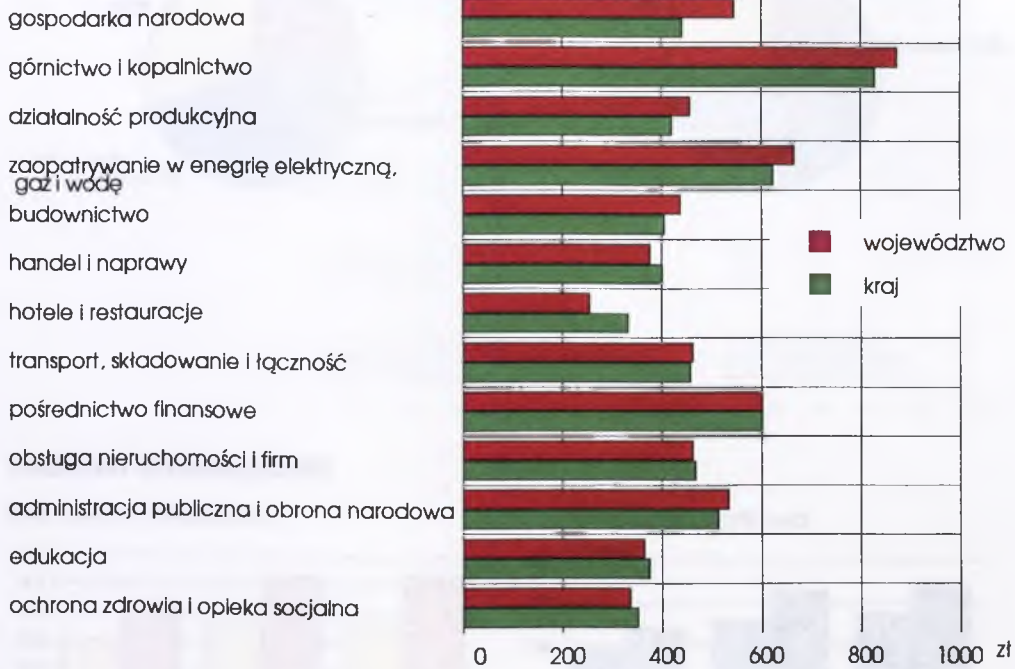

STRUKTURA WYDATKÓW NA AKTYWNE PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

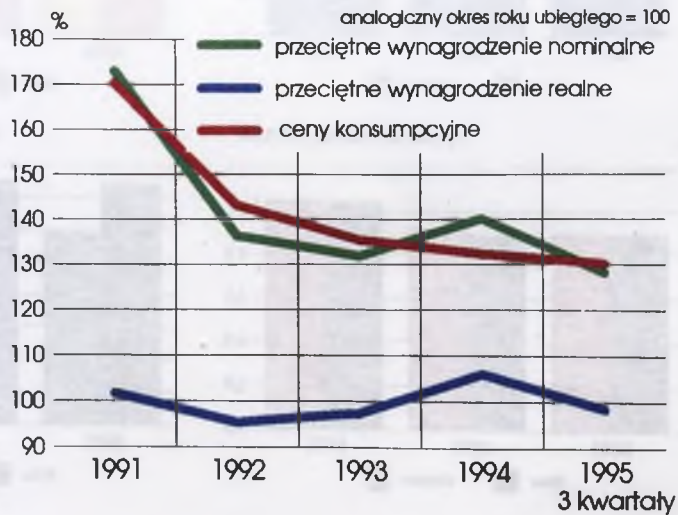

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE MIESIĘCZNE NETTO W GOSPODARCE NARODOWEJ W WOJEWÓDZTWIE NA TŁE KRAJU W 1994 R.

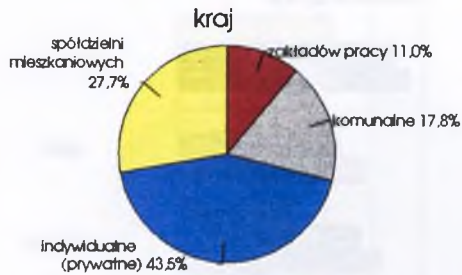
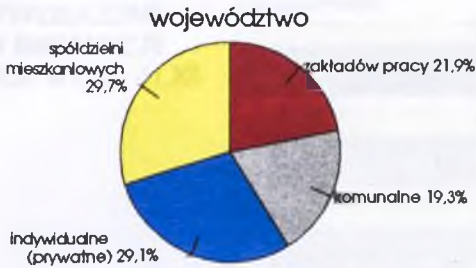

DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA NOMINALNEGO I REALNEGO ORAZ WSKAŹNIK WZROSTU CEN KONSUMPCYJNYCH

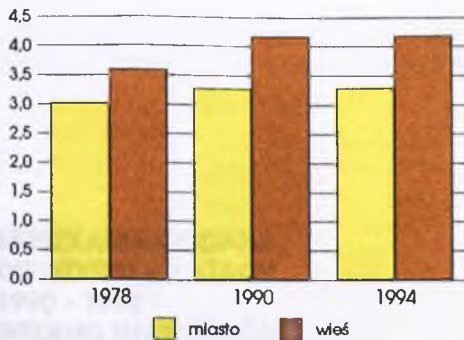
STRUKTURA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH ZAMIESZKANYCH W 1994 R.

Stan w dniu 31 XII

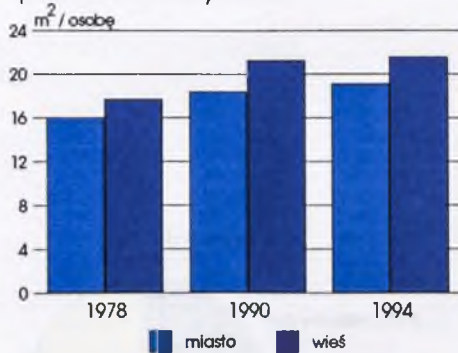

WARUNKI MIESZKANIOWE

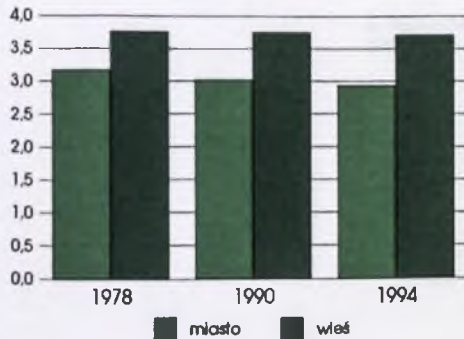
liczba izb w mieszkaniu

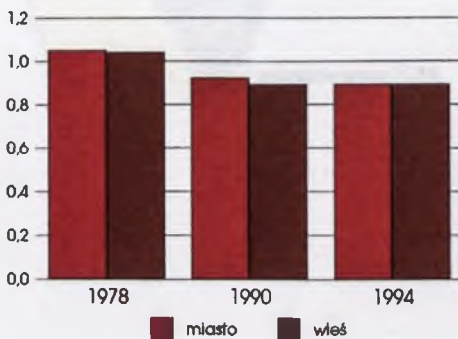
powierzchnia użytkowa

liczba osób na mieszkanie

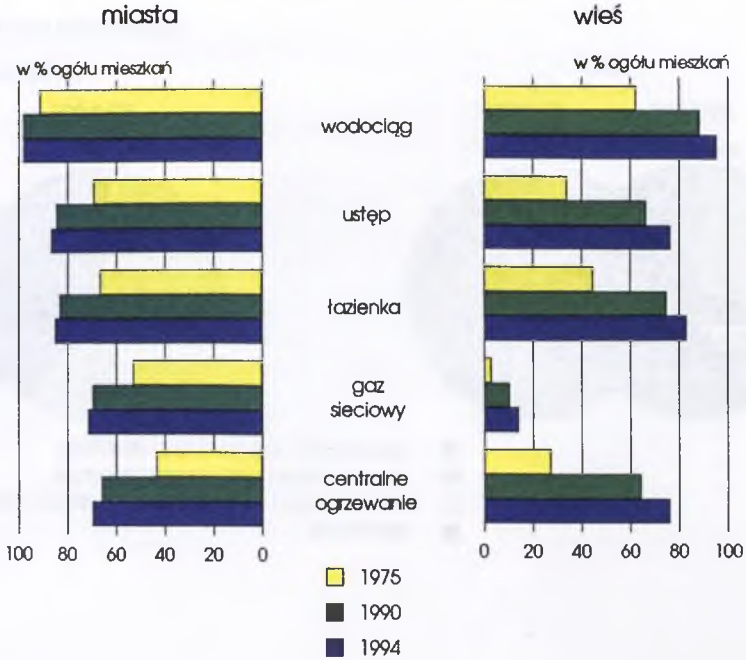

liczba osób na izbę

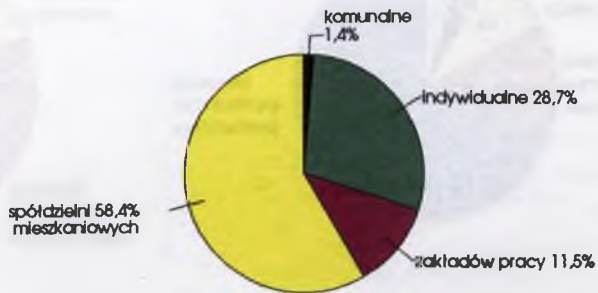

**MIESZKANIA
ZAMIESZKANE
WYPOSAŻONE
W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII

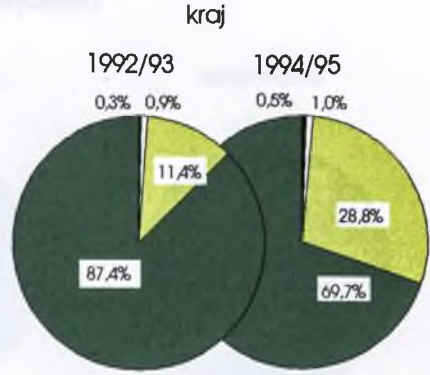
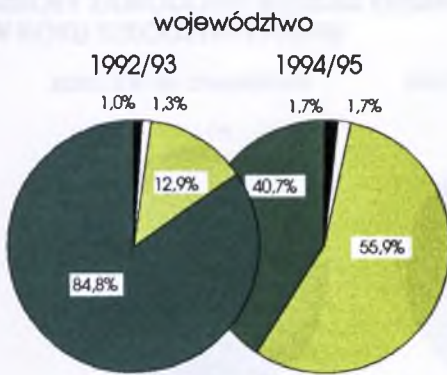

**MIESZKANIA ODDANE
DO UŻYTKU W LATACH
1990 - 1994
WEDŁUG INWESTORÓW**

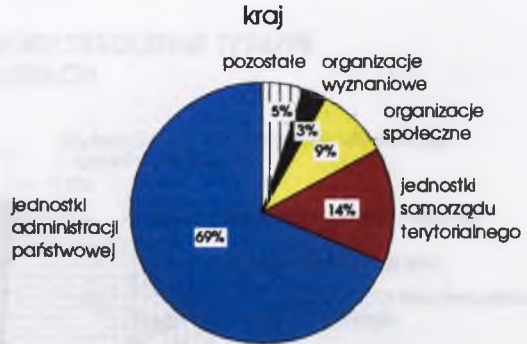
SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG ORGANU PROWADZĄCEGO

Stan na początku roku szkolnego

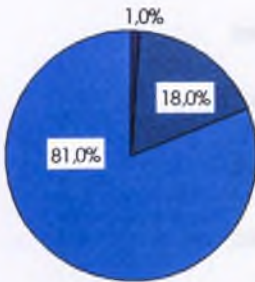
Jednostki administracji państwowej
 jednostki samorządu terytorialnego
 stowarzyszenia i organizacje społeczne i wyznaniowe
 pozostałe

LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY WEDŁUG ORGANU PROWADZĄCEGO W ROKU SZKOLNYM 1994/95

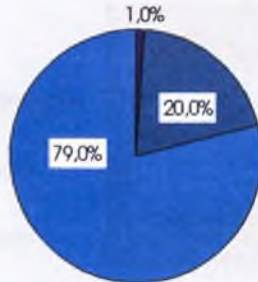

SZKOŁY ZAWODOWE WEDŁUG ORGANU PROWADZĄCEGO W ROKU SZKOLNYM 1995/96

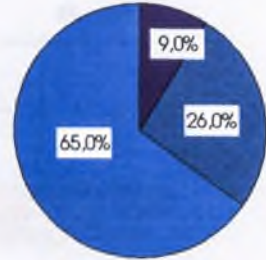
zasadnicze zawodowe

średnie zawodowe

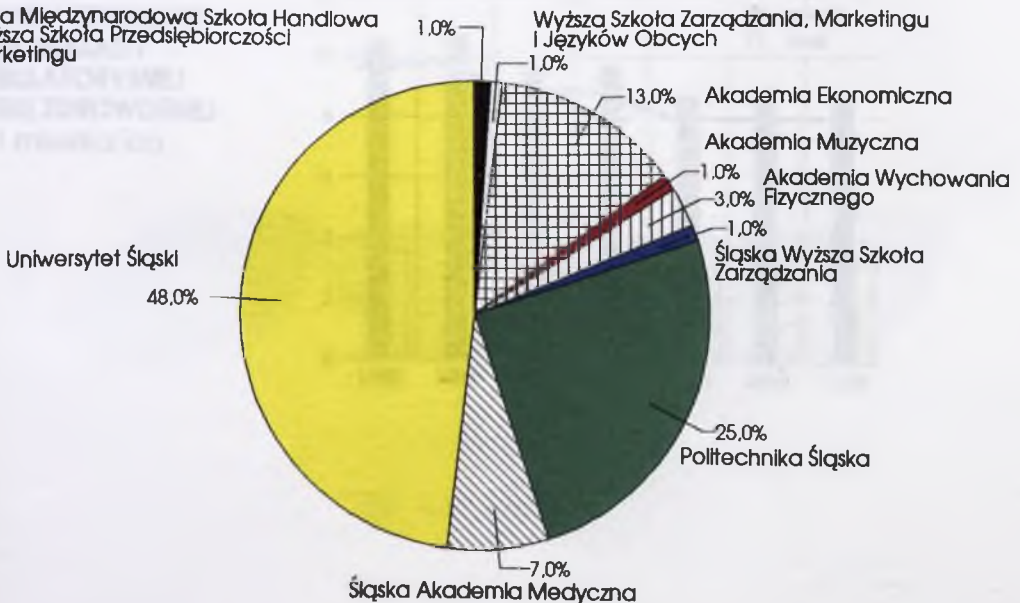
policealne

- jednostki administracji państwowej
- jednostki samorządu terytorialnego
- pozostałe

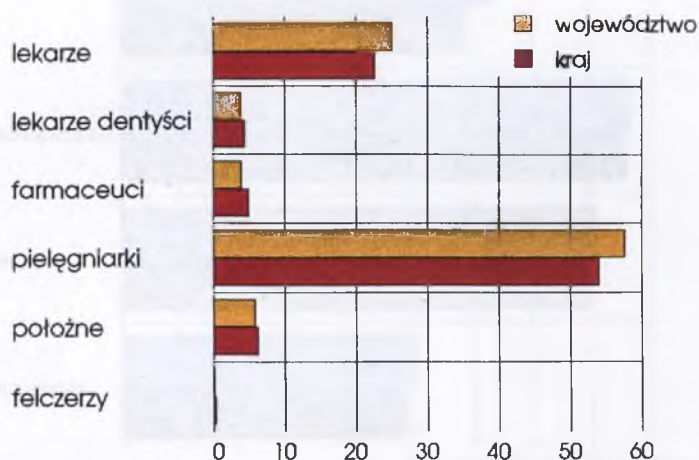
STRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W ROKU SZKOLNYM 1994/95 WEDŁUG LICZBY STUDIUJĄCYCH NA UCZELNIACH

Śląska Międzynarodowa Szkoła Handlowa
i Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości
i Marketingu

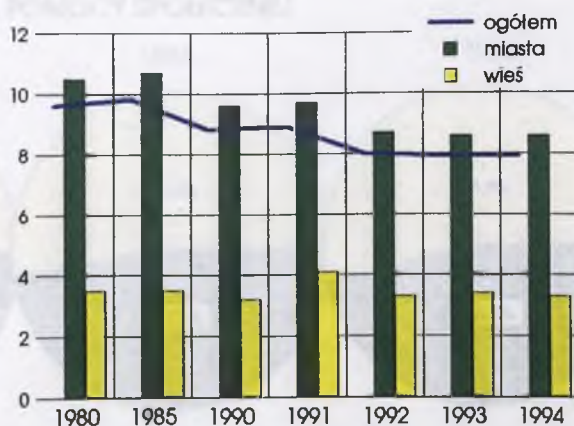

ZATRUDNIONY PERSONEL MEDYCZNY W 1994 R. na 10 tys. ludności

PORADY UDZIELONE PRZEZ ZAKŁADY AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ na 1 mieszkańca

MIEJSCA I PENSJONARIUSZE DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

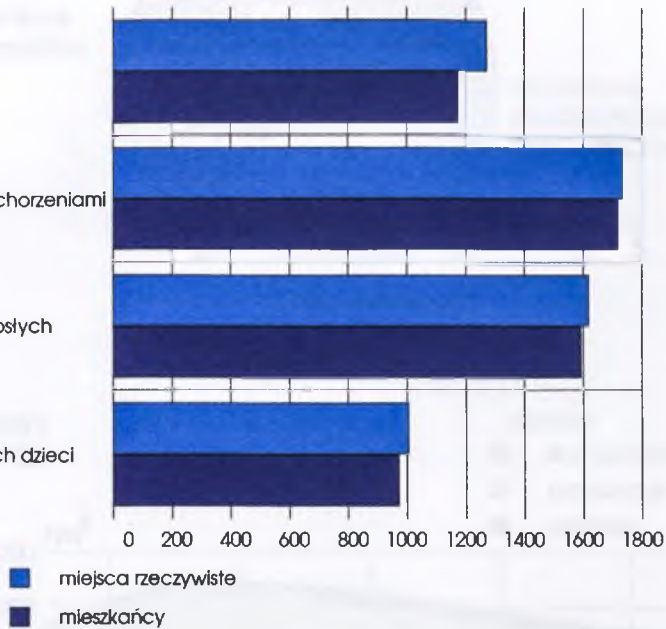
Domy:

rencistów

przewlekłe chorych ze schorzeniami
układu nerwowego

przewlekłe chorych dorosłych

umysłowo upośledzonych dzieci

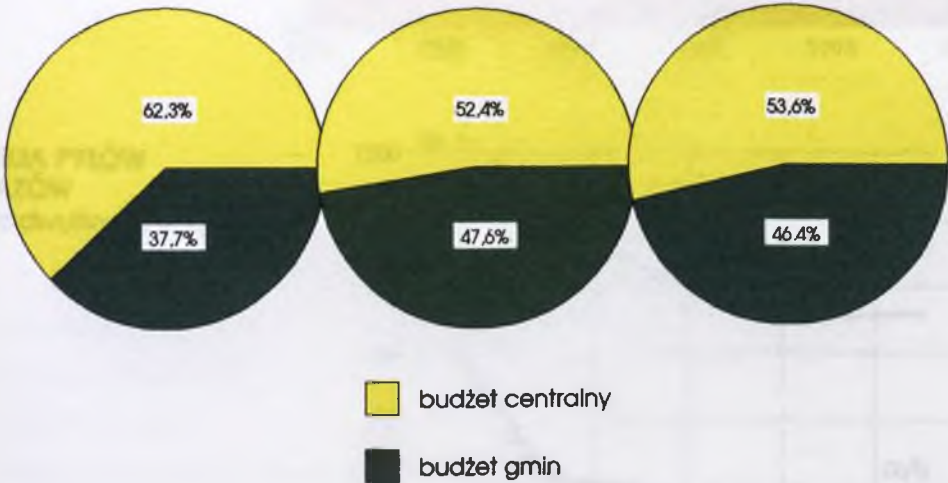

STRUKTURA FINANSOWANIA POMOCY SPOŁECZNEJ

1992

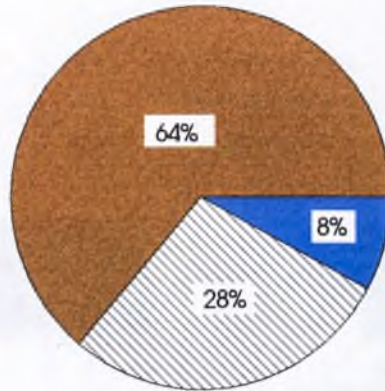
1993

1994

STRUKTURA NAKŁADÓW NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA W 1994 R.

na
ochronę
powietrza

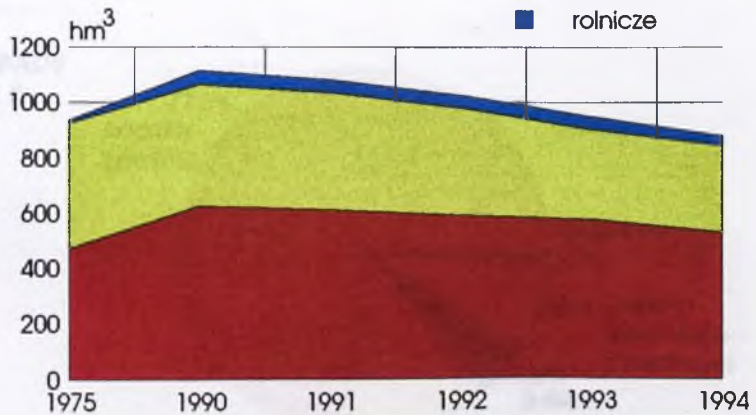
na ochronę
powierzchni ziemi
i przed hałasem

na ochronę wód

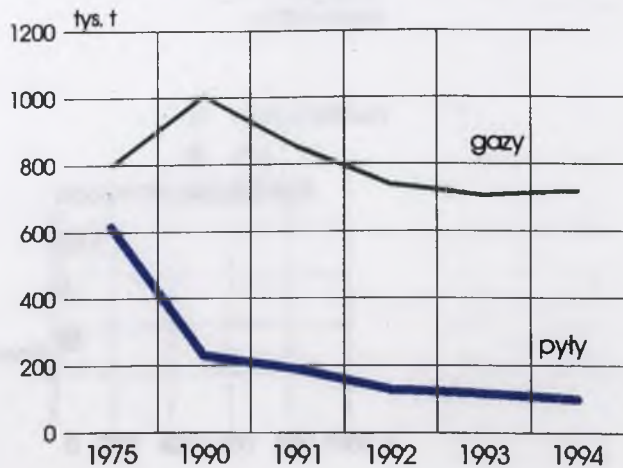
POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ

na cele:

- komunalne
- produkcyjne
- rolnicze

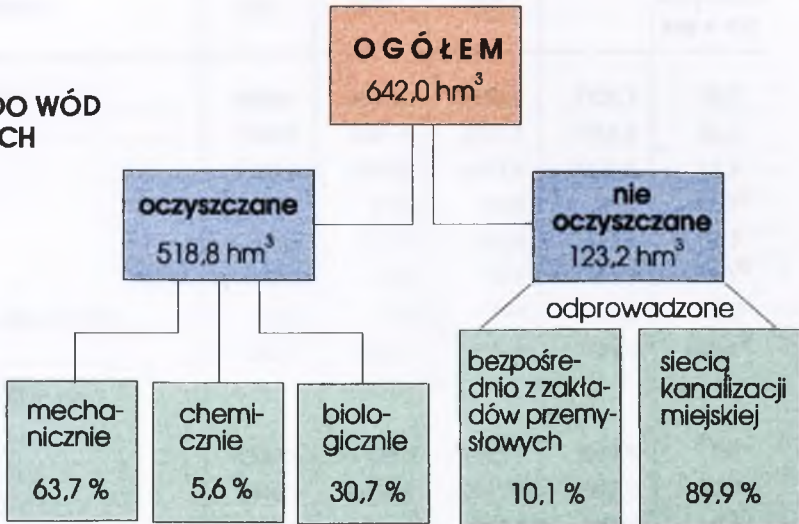

EMISJA PYŁÓW I GAZÓW (bez dwutlenku węgla)

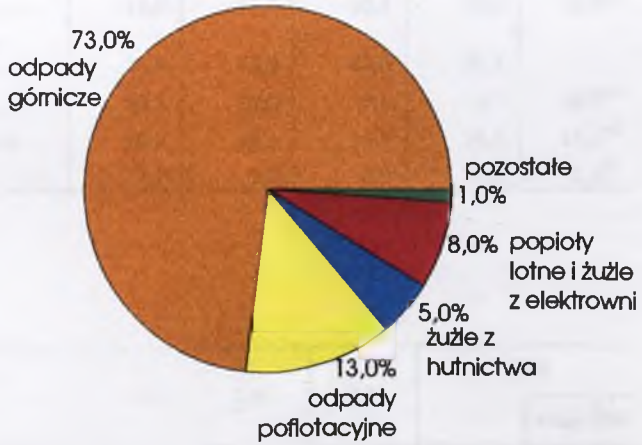

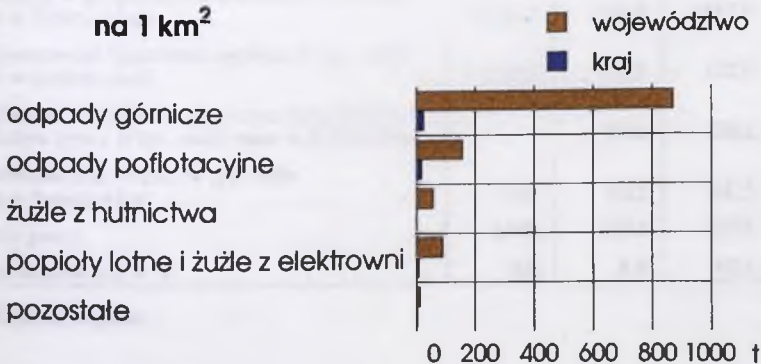
**ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE
I KOMUNALNE
WYMAGAJĄCE
OCZYSZCZANIA
ODPROWADZANE DO WÓD
POWIERZCHNIOWYCH
W 1994 R.**

**NAGROMADZONE ODPADY
PRZEMYSŁOWE W 1994 R.**
Stan w końcu roku

na 1 km²

LUDNOŚĆ

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	4006,6	3953,0	3954,3	3936,3	10,2
w tym kobiety.	2028,9	2021,6	2021,5	2016,9	10,2
miasta: w tys.	3495,0	3438,0	3437,9	3420,8	14,3
w %	87,2	87,0	86,9	86,9	61,9 ^{a)}
wieś: w tys.	511,6	515,0	516,4	515,5	3,5
w %	12,8	13,0	13,1	13,1	38,1 ^{a)}
Ludność na 1 km ² (stan w dniu 31 XII)	602	594	595	592	123 ^{a)}
Kobiety na 100 mężczyzn.	102,6	104,7	104,6	105,1	105,4 ^{a)}
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys. w wieku:					
przedprodukcyjnym.	1127,6	1104,0	1085,5	1059,8	9,8
produkcyjnym.	2440,3	2404,5	2417,4	2416,1	10,7
poprodukcyjnym.	438,7	444,5	451,4	460,4	8,6
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.	64,2	64,4	63,6	62,9	71,5 ^{a)}
Urodzenia żywe na 1000 ludności.	12,0	11,2	10,8	10,4	12,5 ^{a)}
Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat.	46,4	43,0	41,0	39,4	.
Zgony na 1000 ludności.	10,3	10,0	9,8	9,7	10,0 ^{a)}
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych ..	16,2	16,1	14,8	18,3	15,1 ^{a)}
Przyrost naturalny na 1000 ludności.	1,7	1,2	0,9	0,8	2,5 ^{a)}

a) Wskaźnik krajowy.

RYNEK PRACY

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Pracujący w gospodarce narodowej w tys. osób (stan w końcu roku)	1468,2	1478,0	1447,9	1492,7	9,8
Zarejestrowani bezrobotni ogółem w tys. osób (stan w końcu roku)	116,3	148,3	172,0	172,2	6,1
Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy w tys. osób (stan w końcu roku)		32,5	29,1	23,3	5,8
Bezrobotni absolwenci w tys. osób (stan w końcu roku)	11,6	10,2	14,5	15,7	7,5
Oferty pracy.	6306	1814	2145	2981	11,8
Stopa bezrobocia w %.	6,6	8,6	10,1	10,1	16,0 ^{a)}

a) Wskaźnik krajowy.

DOCHODY LUDNOŚCI

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne netto w gospodarce narodowej w zł	218,02	296,82	391,07	547,44	127,8
Wskaźnik wzrostu (spadku) przeciętnego wynagrodzenia realnego netto w gospodarce narodowej w %	1,6	-4,8	-2,7	5,9	1,1 ^{a)}
Przeciętna miesięczna emerytura i renta pracownicza, pochodna kombatancka netto w zł	141,69	203,63	269,00	363,81	130,3
Wskaźnik wzrostu (spadku) przeciętnej emerytury i renty realnej netto w %	21,0	0,5	-2,4	2,3	3,6 ^{a)}
Przeciętny zasiłek netto dla bezrobotnych w zł (stan w grudniu)		96,2	122,4	166,1	x

a) Wskaźnik krajowy.

MIESZKALNICTWO

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Mieszkania zamieszkałe w tys. (stan w dniu 31 XII)	1267,9	1273,5	1275,8	1277,8	11,2
Izby mieszkalne w tys. (stan w dniu 31 XII)	4278,6	4305,1	4318,5	4330,4	11,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys.m ² (stan w dniu 31 XII)	73699,4	74177,5	74436,8	74675,7	10,8
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu (stan w dniu 31 XII)	3,37	3,38	3,38	3,39	3,44 ^{a)}
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² (stan w dniu 31 XII)					
mieszkania	58,1	58,2	58,3	58,4	60,3 ^{a)}
na osobę	18,8	19,2	19,3	19,4	18,2 ^{a)}
Przeciętna liczba osób na: (stan w dniu 31 XII)					
mieszkanie	3,09	3,03	3,03	3,01	3,31 ^{a)}
izbę	0,92	0,90	0,90	0,89	0,96 ^{a)}
Oddane do użytku:					
mieszkania	9149	7845	3933	3220	4,2
izby mieszkalne	35985	32091	17561	15400	4,5
pow. użytkowa mieszkań w tys. m ²	651,6	582,9	339,6	305,6	4,5
Mieszkania oddane do użytku na:					
1000 zawartych małżeństw	440,9	407,9	214,0	168,0	366 ^{a)}
1000 ludności	2,29	1,96	0,99	1,00	2,00 ^{a)}
Izby oddane do użytku na 1000 osób przyrostu naturalnego	5453,9	6893,9	4779,8	5098,0	3590,0 ^{a)}

a) Wskaźnik krajowy.

EDUKACJA

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj= 100	
Szkoły:					
podstawowe	1113	1115	1124	1141	5,7
zasadnicze zawodowe	365	339	319	304	11,4
średnie:					
ogólnokształcące	142	150	151	162	9,9
zawodowe	540	565	602	635	13,7
policealne	95	113	108	104	8,5
wyższe	6	7	8	10	6,2
Uczniowie (studenci) w tys.					
szkół podstawowych	511,0	509,4	505,7	496,5	9,6
zasadniczych zawodowych	76,7	74,4	71,6	69,3	9,3
szkół średnich:					
ogólnokształcących	47,8	52,9	57,5	62,1	9,6
zawodowych	88,8	96,0	104,5	113,2	13,9
policealnych	11,5	11,6	11,6	13,0	9,9
szkół wyższych	33,7	43,3	50,5	60,2	8,8
Absolwenci w tys.					
szkół podstawowych	59,6	60,1	61,7	x	x
zasadniczych zawodowych	26,9	22,9	21,6	x	x
szkół średnich:					
ogólnokształcących	9,7	10,8	11,9	x	x
zawodowych	17,0	17,8	19,2	x	x
policealnych	5,1	4,3	3,9	x	x
szkół wyższych	4,6	4,9	5,1	5,6	8,0
Uczniowie szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych w % dzieci w wieku 15-18 lat ...	55,5	60,9	64,2	68,3	85,4 ^{a)}
Studenci szkół wyższych w % ludności w wieku 19-24 lat	10,3	13,8	15,6	18,5	15,6 ^{a)}

a) Wskaźnik krajowy.

OCHRONA ZDROWIA

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Zatrudniony personel na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)					
lekarze.....	23,7	24,2	24,5	25,2	22,7 ^{a)}
lekarze dentyści	4,4	4,1	4,0	3,9	4,5 ^{a)}
farmaceuci	3,5	3,4	3,6	4,0	5,0 ^{a)}
felczerzy	0,5	0,4	0,3	0,2	0,4 ^{a)}
pielęgniarki	58,3	57,5	57,2	57,7	54,1 ^{a)}
położne	6,0	6,0	6,0	5,9	6,3 ^{a)}
Przychodnie (stan w dniu 31 XII).....	824	825	786	845	13,3
w tym przemysłowe	374	354	318	341	17,1
Ośrodki zdrowia na wsi	113	117	121	122	8,2
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	94	91	93	97	13,8
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. (stan w dniu 31 XII)	27,0	26,8	26,9	27,3	12,7
na 10 tys. ludności	67,4	67,9	68,1	69,3	55,8 ^{a)}
Apteki (stan w dniu 31 XII)	497	512	560	628	10,2
Ludność na 1 aptekę w tys.....	8,1	7,7	7,1	6,3	6,2 ^{a)}
Żłobki (stan w dniu 31 XII)	124	94	80	59	9,2
Miejsca w żłobkach (stan w dniu 31 XII)	7038	5081	4278	3801	9,2
Dzieci przebywające w żłobkach (stan w dniu 31 XII)	9028	8333	6513	6114	8,7
na 100 dzieci w wieku do 3 lat.....	2,9	3,2	2,3	2,4	2,3 ^{a)}

a) Wskaźnik krajowy.

KULTURA I SZTUKA

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Biblioteki i filie (stan w dniu 31 XII).....	681	685	680	675	7,0
Księgozbiór w tys. (stan w dniu 31 XII)	11920	12123	12195	12323	9,1
na 1000 ludności.....	2975	3067	3084	3131	3528 ^{a)}
Czytelnicy w tys.....	644	662	696	741	10,7
na 1000 ludności.....	161	165	176	188	179 ^{a)}
Wypożyczenia w tys.	14368	16276	17386	18295	11,7
na 1000 ludności.....	3595	4060	4396	4627	4065 ^{a)}
na 1 czytelnika	22,3	24,6	25,0	24,7	22,7 ^{a)}

KULTURA I SZTUKA (dok.)

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Kina (stan w dniu 31 XII)	54	44	43	43	6,0
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	22177	15537	15551	15070	7,1
na 1000 ludności	5,5	3,9	3,9	3,8	5,5 ^{a)}
Widzowie w tys.	1423,5	775,7	1236,6	1791,4	10,2
na 1000 ludności	356	193	313	453	454 ^{a)}

a) Wskaźnik krajowy.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	
				kraj = 100	
Emisja zanieczyszczeń w tys. t/rok					
pyłowych	186,6	127,1	114,9	97,6	18,5
gazowych (bez dwutlenku węgla)	850,2	738,1	704,1	716,6	24,4
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji w % zanieczyszczeń wytworzonych					
pyłowych	95,9	97,0	97,3	97,5	97,4 ^{a)}
gazowych (bez dwutlenku węgla)	14,9	19,5	1,0	21,8	25,2 ^{a)}
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód powierzchniowych w hm ³	744,2	685,0	635,3	642,0	20,2
oczyszczone	517,6	493,9	466,1	518,8	21,8
nie oczyszczone	226,6	191,1	169,2	123,2	15,4
Odpady przemysłowe nagromadzone w mln t (stan w końcu roku)	746,3	762,9	785,2	795,0	42,5
Odpady wytworzone w ciągu roku w mln t	65,2	62,4	61,0	61,4	50,8
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania w ha (stan w dniu 31 XII)	9418	9432	9321	9040	10,1

a) Wskaźnik krajowy.

Cena zł 5.00